СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 103. Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 5. травня 1931. VOL. XXXIX. No. 103. Jersey City, N. J., Tuesday, May 5, 1931. THREE CENTS.

ЗАПОВІДАЄ НОВУ ЕВРОПЕЙСЬКУ ВІЙНУ КОЛО 1940 РОКУ

НЮ ЙОРК. — Е. А. Павел, письменник, подорожник і военний кореспондент, видав книжку, затитуловану „Тондер овер Юроп", в якій обговорює найближчу европейську війну. Павел каже, що ціла біда в тім, що Европою не правлять більше лиш дипльомати старої школи, котрі все вибирали при полагоджуванню конфліктів дорогу компромісів. Теперішні дипльомати є тої думки, що зрівноважити державний буджет є важнішою справою, ніж вдержати світовий мир.

Ота обставина доведе, на думку Павела, цілком певно незабаром до нової війни А причин до неї є богато. Павел згадує про чотири найважніші. Між ними стоїть на першім місці Польща з Пілсудським, Балкан, далі землі між долиною Дунаю і Чорним морем, а ще далі совіти зі Сталіном.

Найскорше пічнеться военна заверуха через Польщу. Павел думає, що нова війна вибухне в Европі десь коло 1940 року.

МІЖНАРОДНЯ ТОРГОВЕЛЬНА ПАЛАТА РОЗПОЧАЛА НАРАДИ.

ВАШИНҐТОН. — В понеділок розпочалися наради „Інтернешенел Чембер оф Комерс", на які прибули найбільші фінансисти світа.

На нарадах будуть порушені ріжні справи світового економічного значіння. Німецькі й англійські делегати піднесуть справу знесення репарацій і военних довгів.

Президентом конгресу буде Німець, Георг Тевс.

ПОДРУЖА ЗМЕНШАЮТЬСЯ.

ОЛБАНІ. — Важка економічна депресія 1930 року відбилася теж і на подружах. В нюйорськім стейті було в останнім році 108,498 подруж, себто 17.2% на тисячку населення. Беручи процентово, це є найменше число подруж за останні 30 років.

І МЕНШЕ ЇЗДЯТЬ.

НЮ ЙОРК. — За 1930 рік прибуло й виїхало з Ню Йорку залізницями і поромами 387,199,613 подорожних, себто на 13,000,000 менше ніж у 1929 році.

ВЖЕ КУПАЛИСЯ.

НЮ ЙОРК. — Остання неділя була така соняшна, що сотки тисяч Нюйорчан покинули місто й виїхали над море. В Ракавей нарахували понад 50,000 людей. Многі не зважали на холодний вітер, а брали соняшні купелі над морем; інші таки купалися в морі.

ВАШИНҐТОН ВИЗНАЄ АРАБСЬКЕ КОРОЛІВСТВО.

ВАШИНҐТОН. — Департамент стейту повідомляє, що Злучені Держави визнали королівство Геджас і Недж в Арабії, на якого чолі стоїть король Ібн Сод.

Територія новоризнаного королівства обнимає святе магомеданське місто Мекку, до якої річно виджається на прощу сотки тисяч побожних магомедан з цілого світа. Це важне й для Злучених Держав, бо тих прочан спроваджують тепер до Мекки на американських автомобілях.

ГЛЯДІВ, ЯК ГОРІЛИ ЖІНКА Й ДОЧКА.

ФІНІКСВІЛ (Пенсилвенія). — Місис Лена Ленг і її 22-літня дочка Аніта, учителька з гай скул, померли в шпиталі від ран, які одержали від горючої ґазоліни, що експльодувала в їх хаті. Полумінь обхопила відразу обидві жінки, а батько інвалід сидів на кріслі в покою і бачив це, а не міг ратувати, бо мав відтяті ноги.

ЖИДИ ЗНОВУ ЗБИРАЮТЬ.

НЮ ЙОРК. — Жиди заповідають на осінь збірку на суму $2,230,000, потрібну на удержання гуманітарних жидівських інституцій.

УПОРАВСЯ ТРИЧІ З БАНДИТАМИ.

НЮ ЙОРК. — Вже третім наворотом нападають бандити на гросерню Вилиєма Паша при Бродвею і 125 улиці й за кождим разом він їх проганяє. Але підчас стрілянини згинув його брат.

ТВЕРДИНЯ ЗПЕРЕД 4,000 ЛІТ.

КЕМБРИДЖ (Месечусетс). — Заходами Гарвардського й Пенсилвенійського університету роблено розкопи на Чехословаччині в селі Гомолка й викопано цілу оселю з камінної доби, яка була фортецею. Обидва музеї збогатилися тепер у цінні памятки старини, бо привезено з того села численні вироби з каменя і кости, які вказують на сліди европейської цивілізації зперед 4,000 літ.

ОГЛЯДАЮТЬ ВЕЖУ НАЙВИЖЧОГО БУДИНКУ.

НЮ ЙОРК. — 5,108 осіб оглянули вежу новозбудованого „Емпайр Стейт Билдинг" за один день, себто за останню неділю.

ДВА НОВІ РАДЯНОФІЛЬСЬКІ ОРГАНИ.

У Львові стали виходити два нові радянофільські органи в українській мові: невеличкі „Кооперативні Вісті" і місячник величини „Л. Н. Вістника" п. з. „Освіта". Отже два нові джерела, з яких йтиме отруя в наш нарід! — („Діло").

ТРАГІЧНИЙ ВИПАДОК ПАСАЖИРА „ЗАЙЦЕМ".

До особового поїзду ч. 241, що їхав у напрямі Красного, всів без білету 18-літній Іван Томашевський із Задвіря. Побачивши, що зближається кондуктор, він непомітно виліз на дах вагону, думаючи, що там він зовсім безпечний. Тимчасом у моменті, коли поїзд лишав міст на Знесінні, Томашевський зачіпив за нього головою так, що йому заломало череп. Цей випадок запримітили біля Підзамча, де й задержали поїзд і непритомного пасажира перевезли каритькою ратункового поготівля до загального шпиталю. Стан Томашевського безнадійний.

ЧЕРГОВІ ЖЕРТВИ МИНУЛООСІННИХ ПОДІЙ.

Перемиський „Український Голос" (ч. 12) повідомляє: „В Бокові, рогатинського повіту, померли побиті важко м. р. в осені 19-літній свідомий парубок Евзевій Фурдей та його свояк, 20-літній член „Сокола" в томуж селі, Іван Хоміньский. Похорони обох жертв були одною великою маніфестацією Бокова та сусідніх сіл. Спіть, хлопці, спіть...

ФАБРИКУВАВ ДОЛЯРИ.

В Варшаві арештували Мойсея Елена Бятецького, родом із СРСР. Спершу обманював він людей у Плоцьку так, що обіцював людям з одного банкнота зробити два. Зручно підкладав під прасу банкнот замісць паперу, а клієнт вірив, що Бятецький друкував банкноти. Працював за 40 процентів зарібку. З Плоцька перенісся Бятецький у Варшаву і тут його арештували. В його хаті знайшли 125 пакетів чистих карток формату 20-золотівок, кожен пакет по тисячу штук. На верха кожного пакету та під сподом були правдиві банкноти. Кожен пакет сильно звязаний. Тими банкнотами мав „ошукати" якогось касієра банку, з яким уже все обговорив і навіть узяв більший завдаток.

ЗАЗДРІСНА СЕСТРА.

В селі Красне під Вильном дві сестри, Олена і Янїна Щербінські, полюбили одного хлопця і через те дуже ненавиділи одна другу. Коли Олена побачила, що цей хлопець більше прихильний для Янїни, вона напала на неї в ночі і вбила ударом ножа. Вбивницю сестри арештували.

ВТОПИВСЯ В ПИВІ.

В Докшицях коло Вильна Шльойма Левітан закрався в ночі до бровару, щоби собі вкрасти пару літрів пива, яке дуже любив. Черпаючи відром пиво з величезної бочки, він перехилився так, що впав до бочки, де було аж 1,650 літрів цього напитку. Левітан почав благати помочі, кричати, але заки прибігли люди, він втопився і з пива витягнули тільки трупа. Левітан нічого не скористав, а 1,650 літрів пива мусіли вилити.

НАПАД КОРПОРАНТА НА УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТА.

Дня 31. III. 1931 р. вечером напав у Львові на п. Козака Андрія, студента медицини з Вильна, польський корпорант Фрончек Еміль, що мешкає при вул. Городецькій 127. З дикою ненавистю крикнув він до п. Козака, щоби скинув мазепинку. Наш студент сказав, що це не його діло, а врешті не має приємности з ним говорити. Тоді корпорант здер йому мазепинку та хотів утікати, але п. Козак його задержав, відібрав мазепинку й покликав поліцая, що забрав їх на 6-тий комісаріят поліції. Там показалося, що корпорант не мав ніякої леґітимації, але йому повірено на слово та на поруку одного поліцая, що він називається Фрончек Еміль та є студентом ветеринарії у Львові. По списанню протоколу на поліції заявили, що справа опиниться в суді, де судитимуть корпоранта за напад на вулиці та ушкодження чужої власности.

ПРОГУЛЬКА ПОЛЬСЬКИХ ДІТЕЙ.

За приміром культурних держав і Польщі забаглося висилати свої діти до ріжних країв, щоби побачили світа і щоби собою робили в світі рекляму польскій державі. Цілу сотню хлопців і дівчат, у віці від 13 до 16 літ, вислано до Франції під проводом „опікуна" Болеслава Матушевського. Опікун з грішми щез, полишивши діти на вулиці без зломаного гроша. Діти валялися по вулицях 10 днів, аж хтось справив їх до польського консуля, який дітвору відіслав до Польщі.

Батьки дітей уже видали були на кошти прогульки коло сто тисяч злотих. Тепер батьки дітей дістали екзекуційні прикази, бо польський консулят у Парижі стягає від них свої кошти, по парусот франків за одну особу.

КРАДЕЖІ В МАГАЗИНІ ЛЬВІВСЬКОГО ДВІРЦЯ.

Від довшого часу пропадали в магазині львівського товарового двірця ріжні річи. Тепер виявилося, що крав ті річи сам магазинер Теодор Платків і Мат. Сухецький. Їх приловили, як у ночі при світлі карбідових ламп витончували вино з бочок у фляшки. Обох арештували. Платків є магазинером уже двадцять літ.

БАТЬКО ВБИВ ДИТИНУ.

Гриць Настів із Рудова (пов. Ярослав) жив у незгоді з жінкою, бо підозрівав її у невірності. Якась баба наговорила йому про поведінку його жінки. Настів повірив, що він не є батьком півторарічного хлопця та зарубав його сокирою. Потім сам зголосився в поліції.

ПОЖЕЖА НА ВЕСІЛЛІ.

В Зборі (пов. Золочів) на весіллі Лерера повстала пожежа. Згорів дім, стодола, стайня, дві корови, кінь, одежа й домашнє приладдя. Вогонь так скоро охопив дім, що гості ледви вспіли повискакувати крізь вікна.

В ДОБУ БЕЗРОБІТТЯ.

В Берліні отруївся академік д-р Ганс Шмідт, залишаючи лист, у якім написав, що кілька літ жив без відповідної праці, тепер нужду і не мав сил далі устояти в боротьбі зі злиднями.

ЧЕСЬКІ ПРИДУНАЙСЬКІ ПРИСТАНІ.

Чехословацька република має вихід на море рікою Лабою до Північного моря і Дунаєм до Чорного моря. Водні дороги мають велике значіння для перевозу, особливо обемистих товарів, бо вони найдешевше мають перевозне. Тому й Чехи роблять значні грошеві вклади, щоб мати пригідні пристані. Для пристані у Вратиславі над Дунаєм вложила держава за останніх 10 років 92 міліони чеських корон, а для розбудови пристані в Комарні над Дунаєм 46 міліонів ч. к.

Будови на дунайських пристанях ідуть і дальше. Чехословацька торговельна фльота на Дунаю складається з 141 кораблів із загальним тонажем 80 тисяч тон (по 1000 кг.). Річний оборот пристані Вратислава виносить півтора міліона тон, а пристані Комарно 650,000 тон. Ці обороти на будуче певно побільшають, як тільки чеський промисл зуміє достосуватися до потреб східних ринків.

ЛЮДИ НЕ КРАДУТЬ ЛИШЕ ГРОШІ, АЛЕ Й ІДЕЇ.

Нафтове підприємство в Моренах вписало свого часу нагороду всім тим, що винайдуть апарат, при помочи якого можна би погасити в Моренах огонь. Між тими, що зробили якийсь винахід, був і начальник почти з Семигороду, Стеліян Попович. Він заслав свій проект підприємству „Ромино-Американа", але не отримав ніякої відповіди. Почтар писав ще кілька разів, а вкінці відписав йому інжинір Лазар, щоби він не мішався до вогню й щоби собі горіло дальше. Але почтар не послухав цеї ради й цікавився дальше „вогнем". Він довідався, що до гашення вогню вживається апарату, збудованого на його взір. Він поїхав до Морен і ствердив це сам. Ствердив також, що винахідником нового апарату є інжинір Лазар. Тому почтар вдався до суду і зажадав від нафтового підприємства 20 міліонів левів за свій винахід. Процес буде цікавий.

УКРАВ МАЙЖЕ ДВА МІЛІОНИ.

Недавно зник з Букарешту агент фінансової адміністрації, Костеску. Його післали до міністерства фінансів, щоби зложив там один міліон левів. Але Костеску не дійшов туди й зник. Провірка рахунків показала, що Костеску присвоїв собі ще 900,000 левів, так, що він ушкодив державу сумою одного міліона девятсот тисяч левів. Думають, що Костеску схоче втекти за границю й тому повідомлено всі пограничні органи.

ДВА ПОЇЗДИ ПЕРЕЇХАЛИ НЕЩАСНОГО ЗАЛЮБЛЕНОГО.

Володислав Цеблерек, молодий урядовець з Пйотркова, скочив під поїзд, щоби покінчити життя. Поїзд переїхав його, а тому, що був вечір, ніхто не доглянув трупа. Надїхав другий поїзд і схопивши колісьми трупа за плащ, тягнув його 180 метрів, наслідком чого ціле тіло нещасного чоловіка було розшарпане на шматки й розсіяне по шляху. Дома самовбивник лишив лист, у якому написав, що покидає світ з нещасної любови до якоїсь дівчини.

БОЛЬШЕВИКИ НЕ ПРИЗНАЮТЬ ДЕМОКРАТІЇ Й СВОБОДИ

БОЛЬШЕВИЗМ ЦЕ НОВА ВОЙОВНИЧА РЕЛІГІЯ АЗІЯТСЬКОГО НАРОДУ.

МОСКВА (СССР). — Кореспондент нюйорської ґазети „Таймс", Дюранті, подає кілька уваг для американських туристів, які збираються відвідати радянську Росію. Він говорить, що вони мусять зрозуміти перше, що Росія є азійська, а не европейська країна. Там понад все поставлена маса та її інтереси. Тому в Росії зовсім не розуміють европейського поняття індивідуалізму, особистої свободи й демократії. Отже там комунізм приносить інтереси особи в жертву інтересів мас.

На комунізм треба дивитися як на нову релігію, котра, як кожда молода релігія, є дуже войовнича й безоглядна в боротьбі з іншими релігіями. Комунізм, таксамо як християнство й магомеданство, вважає, що тільки він є спасенням людства, а тому в імени цього жорстоко переслідує все, що проти нього, або не кориться йому. Третій Інтернаціонал треба розглядати як організацію, що веде світову місійну пропаганду комуністичної релігії, посилаючи своїх місіонарів у всі кінці світа.

Тепер уся большевицька Росія жиє ніби в часі війни, бо комунізм веде завзяту війну з некомуністичним світом. Як кожда війна, так і ця вимагає від населення великого напруження сил і прояв геройзму та тяжкого терпіння ріжних невигод. Одним з засобів комуністичної війни є пятилітній плян розбудови індустрії. Населення терпить всі невигоди й страждання, звязані з цим пляном, бо, як на кождій війні, сподівається нарешті її виграти.

Отож американські туристи повинні згори розуміти, в яку країну вони їдуть, щоби більше-менше правдиво оцінити те, що вони там побачать. В тій цили Дюранті подає свої завваження.

УКРАЇНСЬКА СПРАВА ПЕРЕД ЛІГОЮ НАЦІЙ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — На травневу сесію Головної Ради Ліги Націй поставлені між іншими такі дражливі питання, як німецько-австрійська митна згода, петиція німецьких меншин в Горішньому Шлеську, а також Українців у Польщі.

ПОЛЯКИ ПАРАДУЮТЬ.

КАТОВИЦІ (Польща). — З нагоди річниці повстання Поляків у горішньому Шлеську під проводом Корфантого тут відбулася велика парада, в якій взяло участь понад 100,000 Поляків, бувших „повстанців". На це свято до Горішнього Шлеську прибув президент Мосціцький та польський уряд.

Ред.: Таку параду Поляки роблять, щоб показати перед Лігою Націй, що населення Горішнього Шлеська душею й тілом з варшавським урядом. Як відомо, Польща мусить в Лізі Націй здати звіт про свої заходи, що вона зробила для заспокоєння там населення й недопущення до нових звірств, які були там минулої осени.

НАРАДИ МАЛОЇ АНТАНТИ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Тут розпочалися наради представників Румунії, Чехословаччини й Югославії. Наради відбуваються в секреті й ніяких інформацій про їх перебіг не дається навіть пресі.

Відомо лише те, що головним питанням наради є німецько-австрійська митна умова та радянський вивіз збіжа. Радянське збіже загрожує економічному станови Румунії та Югославії, а німецько-австрійська митна згода — Чехословаччині.

ЛЕНСІНҐ БУВ ЛИХИМ ПОЛІТИКОМ.

ВІДЕНЬ (Австрія). — Бувший австро-угорський посол у Вашинґтоні, Думба, виступив з критикою спогадів покійного секретаря стейту Ленсінґа, які тепер друкуються в американській пресі. Думба каже, що Ленсінґ був незначним адвокатом, яким він лишився й на становищу секретаря стейту в уряді Вилсона.

Думба твердить, що Ленсінґ ніколи не мав своєї власної думки й годі було з ним серіозно дискутувати. Він каже, що колиб не Ленсінґ, то Америка не присталаб до европейської війни, бо секретар стейту навіть не знав, що Америка зовсім неприготована до війни. Одного разу він був дуже здивований, коли Думба сказав йому, що Австро-Угорщина добре знає, що американські торпедовці мають лише по одній торпеді.

ҐАНДІ НА РОЗГОВІРНІЙ ФІЛЬМІ.

НЮ ДЕЛІ (Індія). — Прихильники Ґандія дуже здивовані тим, що Ґанді згодився, щоб говоряче кіно зарекордувало на фільмі його та його розмову. Дотепер Ґанді навіть уникав фотографовання звичайними апаратами, а спеціяльно ще ніколи не позував. Тепер він порушив свій звичай, що викликало багато пересудів серед індійських мас, які сліпо йдуть за ним, як за своїм святим пророком.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА КОНТРОЛЮ ПРОДУКЦІЇ Й ЗБУТУ

Л. Рейнолдс, заступник президента „Ди Америкен Райтінґ Пейпер Компані" з Голійок, Масс., предложив членам Торговельної Палати Злучених Держав, котрі зїхалися до Атлентик Сіти на річні наради, такий проєкт ліквідації економічних депресій, який заслугує на увагу.

Рейнолдс заявляється за виготовлення національного пляну, який реґулював би продукцію. Згідно з тим пляном треба би кождого року виготовлювати рік наперед з боку продуцентів відповідний буджет, який обнимав би кожду галузь промислу. В тім буджеті були би обчисленні розмір продукції й консумції в той спосіб, щоби між ними панувала рівновага. Трейдюнійне тіло, яке займалось би тими обчисленнями й установляло би відповідний буджет, було би напів урядовою установою.

Отсе зрівноваження мало би ту добру сторону, що воно ґарантувало би праці певний дохід у такій самій мірі, як його ґарантує капіталови.

Таке буджетове зіставлення довело би у великій мірі до стабілізації бизнесу.

Проєкт цей узгляднює ще й технічні уліпшення завдяки новим винаходам, які викидають на вулиці щораз більше робучих рук. По новому проєкті треба би поступати з новими технічними поліпшеннями дуже розважно, себто в такий спосіб, щоб не допустити до непотрібної промислової експанзії, а з другого боку не збільшати безробіття.

Промисл не міг би отже продукувати по вподобі, а лише стільки, на скільки одержить дозвіл. В той спосіб можна би зліквідувати безконтрольну продукцію і надмірну промислову експанзію, які довели до теперішньої небувалої економічної кризи. Якби цей плян принявся, Рейнолдс певний, що можна би по якімсь часі довести до цілковитої стабілізації промислу й бизнесу, а разом з тим можна би запевнити певне мінімум праці й усунути безробіття.

Рейнолдс є тої думки, що цею справою повинен занятися сам промисл. Та коли він не схоче за це взятися, то цей обовязок спадає на уряд, який повинен зібрати статистичні дані щодо консумції й продукції й на підставі тих даних виробити певний плян продукції. А продукувати треба би стільки, скільки можна продати.

Отсе є проєкт, який входить у саму глибину проблеми і дає розвязку, яка одначе цілком певно останеться ще довго розвязкою на папері.

РІЧЕВА ВІДПОВІДЬ

(Кореспонденція зі Львова).

(Докінчення)

Сьогоднішня українська кооперація на землях під Польщею вже немаловажна річ. Вона не тільки реґулює матеріяльно відносини, але й впливає на моральний рівень населення, серед якого працює. На північно-західних українських землях мережа кооперації рідша. Але в Галичині доволі густо. Бо на загальне число 3,716 громад у Галичині було з кінцем 1930 року 3,902 кооперативи. З того обєднувала кооперативна централя (Ревізійний Союз У. Кооператив) 3,147. Ця то кооперативна централя є найбільшим з 22 існуючих союзів у Польщі. Найбільше було кооператив для закупу і збуту, т. зв. „господарсько - споживчих", бо 2,547. Решта то кредитові, молочарські й ріжні.

Полишаючи на боці всі інші кооперативи, спинимося на молочарських кооперативах, яких було з кінцем 1930 р. 338 одиниць та їхня централя — „Маслосоюз". З розвитком молочарської кооперації, яка має в нас великі можливости, треба було знов подумати над її дальшим удосконаленням. Це не може статися шляхом теоретичних міркувань, але використуванням і приміненням практик, набутих досвідом, нераз доволі гірким. У ділянці молочарства принято засаду, що не велике число молочарських спілок становить про їх силу, але їх внутрішня якість. Треба, щоби вони були сперті на трівких основах. Тому тепер твориться тільки „районові" молочарні (які обіймають нераз кілька сусідніх місцевостей), а всі вони спираються на фізичному членстві. Її силу має засвідчувати число уділів, а не простір району. Значить — мусить бути поглиблена організаційна діяльність. Молочарські кооперативи мають обертати власним капіталом, зібраним шляхом уділів, а не кредитом, який виносив у 1930 р. 729,968 зол. 63 с. (на загальну суму 393,289 зол. 22 с.)

Для видатности молочарства треба піднести молочність коров. Замітне, що представники молочарської кооперації домагаються від своєї ревізійної централі (Ревізійного Союза У. Коопер.), щоби він переводив строгі й основні контролі та рішучо карав тих, які зловживали би кооперативним майном.

Діяльність спілок обєднаних у „Маслосоюзі" мусіла вже дещо заважити на прелімінарі приходів українського селянського населення в Галичині, коли доставлено загалом 217 ваґонів першої якости масла, для продажі попри інші артикули, як молоко (якого продано 1,159,555 літр.), сметана (95,116 л.), сир (домашній і шляхотний), яйця (2,090,698 штук) мід, молочарські машини й молочарське приладдя та ін. Поза продажею у власних 20 крамницях на терені Польщі, вислано 81 ваґонів за границю (до Анґлії, Німеччини, Данії, Швайцарії і ін.) Загальні торги Маслосоюзу виносили в останньому році 16,219,621 зол. 46 сот.

Українське Тов-о Допомоги Інвалідам, це попри зріст державницької ідеї одинокий живий слід так недавніх визвольних змагань. Заінтересування цим товариством в українського громадянства не паде з віддаленням від закінчення першого періоду нерівного змагання, що його підняв був український нарід в обороні своєї людської гідности. На сьогорічних загальних зборах тов. було коло 100 членів. Що ділось би в нас без того товариства, прямо не можна собі уявити. В ньому є зареєстрованих 953 інвалідів УГА, з яких 516 побирали допомогу від 10 до 90 зол. місячно, на загальну місячну суму 8,045 зол. Крім цього 92 інваліди користали з принагідних підмог. Доходи товариства становили добровільні датки на суму 122,297 зол. 57 с. (53,838 зол. 02 с. з краю, а 68,459 зол. 57 сот. від еміґрації) та прибуток з кравецької і шевської робітні на суму 3,476 зол. 92 с. Крім цього мало товариство 22,696 зл. 82 сот. відсотків від 30 тисяч долярів, зложених американськими Українцями на будову дому.

Тов-о Допомоги Інвалідам уже було близьке купна великого дому, але мусіло від тої ідеї на разі відступити, бо сума на це резервована далеко не вистарчала. Настали ріжні комбінації з іншими товариствами, головно такими, які потребують салі, але й ця спілка не могла ще прийти до здійснення. В тій справі не постановляли збори ніякої ухвали, щоби не вязати нововибраної ради, яку має вести як голова д-р І. Ґижа.

Реєстер осередньої нашої роботи був би не завершений, колиб не згадати про молоде товариство „Будучність". Такого товариства в нас уже давно було потреба. Воно має ґуртувати в себе українських робітниць наразі у Львові. А є їх досить. Говориться про 70 тисяч самих т. зв. „служниць". Багато з них приходить із села зовсім неосвідомлених. Залежно від того, в яке середовище попадають, нераз зовсім затрачуються: морально й національно. За рік зґуртовано їх 1,000. Робота йде в 7 секціях. Кожної неділі виголошується по всіх секціях реферати на актуальні теми фаховими людьми, учаться церковного й світського співу, уладжували популярні концерти, Шевченкові свята, спільне читання, курси неграмотних, вечірки й спільнні забави. В проєкті є купно дому, власного притулку, де безробітні моглиб мати хвилевий притулок. Головою товариства є бувша учителька Евстахія Тишинська. Покровителем товариства є епископ Никита Будка. Користь з такого товариства вже тепер замітна. Може наразі не так для самих членів, як для нації. Дівчата, що приходять із села, стають свідомими Українками. А жінки — цеж основа нації. Їх роля була велика все, а може стати ще більшою в наших умовах.

Як бачимо, то

„Голос духа чути скрізь:
По курних хатах мужицьких,
Товариствах ремісницьких,
По місцях недолі й сліз.
І де тільки він роздасться,
Гинуть сльози й сум нещастя,
Сила родиться й завзяття".

Бо:

„Не ридать, а здобувати
Хоч синам, як не собі, —
Кращу долю в боротьбі".

Х.

CITY MAN TELLS OF BEATING AND IMPRISONMENT IN POLAND

Rochesterian Seeks Redress for Injuries, Loss of Time Through U. S. Secretary of State.

An American citizen brutally assaulted... his citizenship papers torn up into small pieces... dragged through the streets by a rope binding his wrists... held prisoner in Poland for five months on the charge of being an insurrectionist agitator...

That is the picture sketched Tuesday by John Choroshy, No. 28½ Martin Street, victim of the alleged maltreatment while on a visit to Poland.

Choroshy, who returned last week from the Nothern European republic, cited these charges in a letter mailed Tuesday to the secretary of state at Washington, asking redress for the damages.

Choroshy is an employe of the Bausch & Lomb Optical Co. He was bitter in his denunciation of the Polish government when interviewed by a Journal reporter. He said:

"The Polish soldiers beat me and mistreated me for no reason whatever. I appealed to members of the State Department in Poland; they promised action but nothing has been done.

"I want justice. I want redress for damages done to my health, clothing and other property."

Choroshy's Story.

Here is Choroshy's story of his eight months in Poland:

"I landed at Bukaczowce, Poland, on August 29. The next day I attended church service and from there went to the Ukrainian Educational Board, a sort of Democratic party club, where I listened to a talk on the political situation of the country.

"They invited me to speak on life in America and I told them of our high standar of living, and how the Ukrainian immigrants are educated and united under our flag.

"The next day the police came to search my room in the boarding house where I was staying. I asked to see their warrant and they commanded me to keep still. I protested that I was an American citizen and under protection, but they did not heed me and ordered me to open my trunk.

"There, they found a Ukrainian geography which I had bought in the United States for its information on the minerals of the country. They took this with them and ordered me to present myself at police headquarters.

Beaten Insensible.

"When I arrived there they seemed very much annoyed at ... having this book in my possession, but they could do nothing because it is educational and not under ban in that country.

"On September 29 some soldiers of the Sixth Cavalry came to my room, accused me of being a Ukrainian citizen and began to beat me. Then they tied my hands with a rope and dragged me on my stomach through the streets for about a half mile, continuing to beat me until we arrived at the soldiers' headquarters.

"There they tied me to a wagon and again beat me until I was unconscious. Later they took me to another town. While on the way they continually beat me, tore up my citizenship papers, a picture of Abraham Lincoln and a picture of Taras Shevchenko, the Ukrainian poet, which I had in my possession. They also took $100 away from me.

"Then I was imprisoned and the nex day taken before a judge who charched that I was the leader of the "Sabotazyst" in the United States and that I was in charge of a group of soldiers that was going to take West Ukrainia away from Poland.

His Witnesses Barred.

"It was stunned and told the judge he had received some misleading information. My request for an appeal to the American ambassador for protection was refused and I was placed in another prison.

"It was tried for the first time on December 10 but nothing came of it. I was again brought before a court January 3. My witnesses from the Ukrainian Educational Board were there but they were not allowed to testify.

"The judge gave me a suspended sentence of three months to a year and ordered me to leave the country immediately. The latter order was not carried out because I was in no condition to leave. I spent the next three months in a hospital in Lemberg, West Ukrainia, and arrived here April 17.

"Before I left I laid my case before the counsul general. A physician was called in to examine me, but because my beatings had been received eight months previous, he could find nothing but a bruise on my le...

(Rochester Evening Journal and The Post Express, April 2... 1931.)

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Відділ 204 ... доміяє своїх членів, що місячні ... ри відбудуться в четвер, 7 ... в годині 8.30 ввечір, в галі Укр. ... Р. К., 46 St. Mark's Pl. Всі члени ... ділу обовязково мають явитися ... тих зборах і вирівнати свої ... і біжучі вкладки. — М. Близнюк ...

ПОДЯКА.

Я, член Братства св. Володимира, від. 130 Українського Народного Союза, складаю подяку Урядови У. Н. Союза й Братства св. Володимира за уділення мені допомоги в сумі 50 долярів з причини затяжної недуги.

З поважанням

Микола Підгайний,
Ню Йорк, Н. Й.

П. Котович.

СУЧАСНЕ УКРАЇНСЬКЕ СЕЛО

Серед нашої еміґрації я зустрічав дві діяметрально протилежні думки: одні твердять, що на протязі 12 років село мусіло значно змінитись, підпасти всеруйнуючому розкладницькому впливові компартії, мала би заникнути родина, релігія, традиція. Припускають, що українська школа могла дещо вплинути ще на національну свідомість, але що ці всі зеренця здорового ядра гинуть в багні комуністичної аґітації, морального занепаду, радянської розпусти.

Знову другі мої співбесідники були тієї думки, що наше село є взагалі консервативне, неписьменне; отже і большевицькі експеріменти, їхня аґітація, життя всяких комсомолів з їх розпустою, моральним занепадом, — все це зовсім не відбилось на нашому селі. Воно, мовляв, таким же й лишилось селом „медлітельних в своїх движеніях малоросов"...

Хтож має рацію? Як же справді виглядає українське село? Мені, як очевидцеві, нехай дозволено буде сказати в цій справі декілька слів.

Як тільки скінчилась революційна завірюха, пройшла „залізна мітла"*), минулись жахливі картини революційної боротьби, як тільки відновився сякий-такий порядок, зявилася торгівля, запанували НЕПовські відносини, — селянство похапцем, з невиданою енерґією взялось до творчої праці, до відновлення свого господарства, до піднесення свого добробуту...

Безправне, переможене в боротьбі за клясове самоозначення й за свою державу, та всеж непереможне в творчому гоні своєї працьовитости, стремлінням до кращого матеріяльного буття, наше селянство стало економічною підвалиною „соціялістичних" експеріментів, хоч в той же час і непримиримим ворогом „колективістичних" намагань влади.

Завдяки „ножицям" і фінансовій політиці влади велика частина доробку селянина спливала у міські канали, та проте наш селянин немовби цього й не помічав: хоч „ножиці" й дошкульно його стригли, бо, приміром, за пару чобіт він мусів платити 25 пудів пшениці (до революції — 5 пудів), то все таки панували основи власности, селянин міг продати свої товари, де хотів, коли хотів, купити собі, що хотів і як хотів. В цих умовах НЕПи селянин обмежував своє споживання до мінімума, вкладаючи радше свої заощадження в основний капітал свого підприємства, в реманент і худобу. До цього його змушувала й економічна доцільність, бо реманент і худоба були помірно дешевші від продуктів споживання. (Порівняймо наведену вище ціну чобіт з такими цінами: до революції косарка коштувала 140 пудів пшениці, за НЕПи — 220 пудів, пара робучих коней — 120 пудів, за НЕПи — 250 пудів).

За НЕПи село почало розвиватись і богатіти на нових підвалинах, на підвалинах чорного переділу, на підвалинах переможної аґрарної революції. Заможніші шари селянства, що втратили на чорному переділові, з цим помирились. Зрештою, цих селян дуже мало, бо за добу революції всі сини заможніщих господарів відокремились в самостійні господарства й окремо одержали земельну норму, так, що в деяких випадках навіть багаті селяни виграли від загального переділу землі.

Коли й були які непорозуміння між окремими групами села, то лише на ґрунті якости земельних дільниць. Практикувалось, що біднішим селянам давати ближчу й кращу землю, а заможнішим гіршу й дальшу. В багатьох селах, мимо всіх зусиль земельних органів, селяни поділили землю полюбовно, без большевицької псевдоклясовости.

Почали заводити в селах правильні сівозміни, вивозити гній в поле (а не скидати його в канали, чи складати на греблі, — як дотепер), поліпшувати якість насіння, дбати про чистосортність, заводити нові культури. В районах півдня повстали нові осередки виноградарства, молочарства, чи інших видів інтенсивного господарства. Словом, завдяки творчому впливові української агрономії, що непомірно зросла й кількосно й якісно, село помітно простувало до розквіту, добробуту.

Торговельна буржуазія в місті, в союзі з цим новим „куркулем" а стежки до цього союзу вже протоптувались) зросла за НЕПи настільки, що загрожувала вже існуванню „диктатури пролетаріяту".

Правда, цей процес, процес інтенсифікації, і, я сказав би, фармаризації українського села не був, як може кому здатись, побідним рухом вперед без жадних затримок, без певних серпентин, без непорозумінь боротьби в нутрі самого села. Цей процес у нас на Україні вже почався до війни, особливо його стимулювали Столипінські реформи (які, абстрагуючи від міркувань політичного порядку, були по своїй суті здорові й корисні); за НЕПи він (цей процес) лише відновився.

Увільнившись від конкуренції поміщицьких господарств, посівши його землю, український селянин запалився жадобою збагатіти*), а знайшовши доброго дорадника в особі українського агронома, він пішов правильним шляхом, — йому вже дещо знаним, — інтенсифікації сільського господарства.

Рідко коли цим шляхом йшло село в цілій своїй масі. Здебільшого відокремлювались ґрупи більш свідомих селян, творили „машинно-тракторові товариства", набували реманент, трактора, молотарку, закладали виноградники, сіяли чистосортну пшеницю „Українку" або „Земку", чи кукурузу „Мінезот № 23", — тим на очах своїх односельчан підносили своє господарство й тягнули за собою все село.

Большевики вважали трактор „орґанізуючим чинником на селі", а згадані товариства за первісні фарми „соціялізму", а тому всіляко їм допомогали. Справді, це були форми виробничої кооперації, але основаної на здоровому ґрунті добровільности, власности, на свободі ринків, вільної конкуренції. Ці добровільні колективи зараз же розбігались, коли помчали, що влада їх тягне до дальшого влиття в „соціялістичний сектор".

Зрозуміло, не завжди це піднесення сільського господарства, підвищення способів господарки, йшло лише в орґанізаційних формах машинно-тракторного товариства. Це піднесення було помітне в індивідуальній праці майже кождого селянина. Але в умовинах радянської дійсности машинно-тракторне товариство давало найбільший ефект, бо використовувалась підтримка держави, і досягнення були найбільш помітними, тому, що поліпшення одноразово пристосувались до більшої площі й з більшим капіталом. Технічна перевага більшого господарства вражала своєю очевидністю.

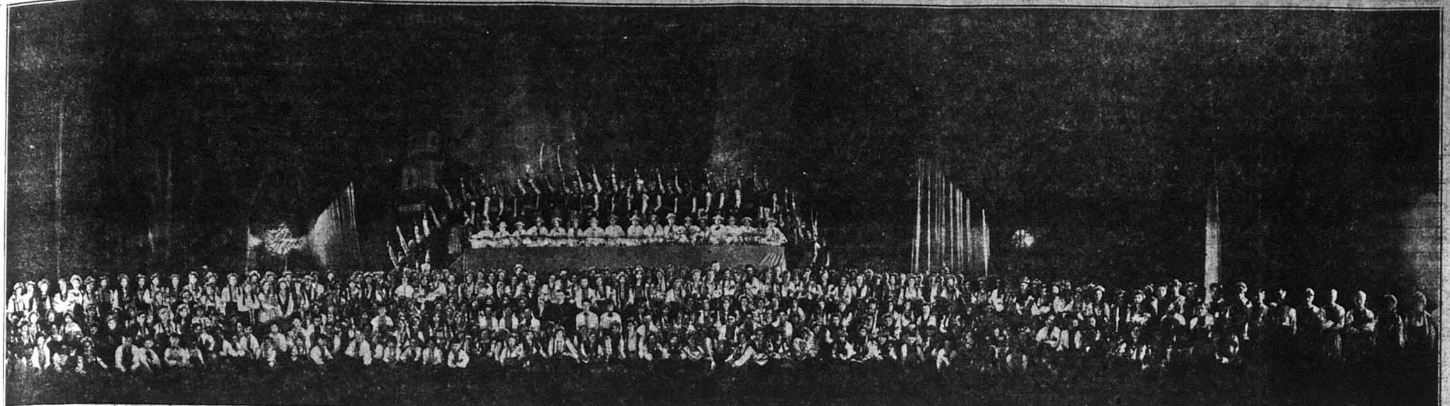
Описаний мною процес особливо був помітний в південних округах України, в місцях колись екстензивного сільського господарства. Рецедиви екстензивної господарки тут так само ще траплялись: селяне арендували землю з державних земельних фондів; екстензивне господарство вели радгоспи, особливо знаменита тракторна стація ім. Шевченка на Одещині, — але в основному, за доби НЕПи сільське господарство недвозначно ставало на рейки інтенсифікації.

На жаль, цей процес трівав недовго; вже в 1928 році селяни відчули „зміну курсу" через барометер податкового тягару, і поступово згорнули своє господарство, почасти напів знищили господарські будови.

(Далі буде).

*) В 1920-21 р.р. по українських селах ходили московські відділи „продовольственных отрядов" і забирали в селян буквально все збіжжя й муку. Як шлях ЧОНів („части особого назначения", що встановляли політичний лад), так і шлях цих продовольчих (харчових) відділів був густо засіяний трупами наших селян. Продовольчі відділи прозвали „залізною мітлою". — П. К.

*) Нашим крайнім соціялістам хочу сказати, що з цією „жадобою" марно боротись: це здорове стремління нашого селянина-власника. — П. К.

In the World of Music.

AVRAMENKO'S GORGEOUS UKRAINIAN FESTIVAL.

Today we write with eagerness. We want to tell everybody about the questionable mixture of music and stage action last night in the new Theresa L. Kaufmann Auditorium and about the unquestionably gorgeous and fascinating Ukrainian program under Vasile Avramenko on Saturday night at the old Metropolitan Opera House.

On this occasion it is hard to follow newspaper custom and put the last thing first. On the second day after we are still all excited over the kaleidoscopic ardors of the dance, the richness of the chorus, the congeniality of the audience and the fairly inspiring naturalness of what really amounted to a brilliant Ukrainian folk festival. And we refuse to turn from this event to the other without first going on record for unrestricted immigration from the Ukraine. What this country needs is more Ukrainians. Through them Americans may learn how to play.

Now before waxing rhapsodic over details of Saturday's performance it may be well to state a few facts. Although the stage held more than 600 persons, ranging from a delectable maiden of six to a grandfather of sixty, and including a folk orchestra, a chorus of 100 mixed voices and 500 dancers, the praise for the scope and excellence of the event goes largerly to one man.

He is Vasile Avramenko, undoubtedly a man of rare personality and superb talents, and possibly a genius. He is only thirty-five. His peasant parents died when he was a child and he and his brothers emigrated from their home near Kiev and settled at Vladivostok.

Mr. Avramenko has been in the Russian navy, has fought under Ukrainian colors in the Russian revolution, has played in a national theatre, has been prisoner in a Polish camp, where he started the first school of the Ukrainian dance; has organized a hundred dance schools in communitties of Poland, Czecho-Slovakia and Canada, and at present, as creator of the Ukrainian Folk Ballet, he is the idol of the considerable Ukrainian population in American industrial centers.

The quality of his gifts was evident from his own demeanor at the Metropolitan, as well as from the ballet. In stunning costumes he strode at ease about the stage, now and again tersely giving orders or controlling with a gesture the movements of hundreds of dancers. His role was that of master of ceremonies at a great popular festival.

In the main the doings of these children of the Ukraine, with their folk-lore revealing the cultural influences of old Arian tribes and with a dimly appealing history, in which for a thousand years legendary forefathers fought off the Avares, the Huns and the Tartars, were staged as if they were part of an out-of-door celebration.

First they all were assembled in a forest, wonderfully deep and high. There with their noble friends, the trees, they sang without accompaniment the songs of a highland people and danced the "Arkan," said to have developed from a Scythian dance in honor of the Sun-god's daughters.

Later the setting was a meadow in sight of the town and the church, where Easter bells were ringing while the lowland peasants were keeping the festival Hayevka, which uses some of the ritual of old Sun-god worship. Vividly contrasted were the splendid singing by the chorus of "Our Lady of Pochayiv," in which the solo voice of P. Ordynsky was so augustly beautiful, and the dance in which hundreds of resplendent figures whirled round and round in one vast circle, like a gigantic eddy of autumn leaves.

The audience was simply carried away by some of these grand-scale dances. Men shouted and the heartiest applause started halfway through the dance and continued right through to the end. The house was practically filled by men, women, and children of Ukrainian birth or descent and the nationalistic spirit was rampant. No wonder Poland got rid of Mr. Avramenko. He makes the Ukrainians proud of being Ukrainians.

Of course, this enthusiasm was more than a manifestation of patriotism. It signified the complete absorption of a large audience in what was taking place on the stage. Mentally the audience danced and was part of the festival. It was a fine object-leasson for Anglo-Saxon Americans, now in peril of succumbing to the dread disease of "spectatoritis."

There is little space left for details. Vasile Avramenko's Kossack Gonta Dance, in which the ballet master showed himself a true artist, was a fiercely energetic thing. George Kirichenko must be mentioned for his leadership of the glorious Ukrainian National Chorus. That little girl, in size six years old, who danced all by herself all over the huge stage, was just amazing, nay, incredible.

Kossack's Freedom was a fine, virile dance. So was Little Chumak, the clever dance of the merchant Kossacks who roamed for months over the Ukrainian steppes and the shores of the Black Sea with their wagons and slow oxen. Exhilarating, barbaric, was the Zaporoggian Knights' Battle, a dance with swords by the freemen of camp and fortress below the cataracts of the River Dnieper. Katherine from the Kherson, a salon dance of Avramenko's devising, still keeps a hint of the eagle's freedom and of the boundless steppes where the winds move the grasses.

The costumes of the ballet are from the Provinces of Ukraine. All historical costumes are from the wardrobe of Mr. Avramenko. These costumes, changed when the ballet changed from highland to lowland and much diversified throughout the evening, are charming in design, with a wealth of ingenious pattern and bright color. Like the patterns of the dancing they have an elegance that one does not ussually associate with the idea of peasantry.

All in all, this performance provided an abundance of melody, harmony, rhythm, color, energy, startling agility and amazing mass effects, both in tableau and violent motion. It was and is extremely important, beyond almost any other event this season, as a great demonstration of music and dancing of the people, by the people and for the people.

Henry Beckett.

(New York Evening Post, April 27, 1931.)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

МИ САМІ ВИРІШИМО, А НЕ ЛІҐА НАЦІЙ.

В травні розбиратиме Ліґа Націй справу польської „пацифікації" в Галичині. Річ природна, що всі Українці ждуть на ті наради з великою нетерпеливістю. І не диво, що звязують з ними ріжні надії, бо думають, що Ліґа Націй вимусить на Польщі принаймні автономію для Галичини.

А я думаю, що нам треба ставитися до Ліґи Націй так, як це вже було піднесено на сторінках „Свободи". Значить, ми маємо докладати всіх зусиль, щоби справа польських звірств набрала як найбільшого розголосу в світі, та щоби Ліґа Націй була змушена поставитися до польського терору над Українцями дещо серіозніше. Та всеж таки не покладаймо дійсних надій на Лігу Націй. Якщо хочемо осягнути дійсні результати, нам треба готовитися до дальшої боротьби з Польщею. Нам треба далі піддержувати в нашім народі боєвого духа й виховувати щораз нові кадри нових боєвиків. Це не перешкаджає тому, щоби ми підносили себе культурно й економічно. Ми тільки не можемо забувати ні на хвилю, що духова й культурна праця не принесе нам ще політичного визволення. Нам треба ще викрешувати зі свого середовища боєві сили, здібні до революційного зриву й посвяти, людей боротьби, котрі ніколи не погодилися би бути льояльними горожанами окупантських держав, а мріялиб тільки про одну льояльність, а то льояльність супроти українського народу і його державницьких стремлінь.

Тільки тоді, коли матимемо людей, вихованих у боевім дусі, безкомпромісових українських соборників і державників, ураїнська державницька ідея буде далі цвисти. І тільки тоді, коли прийде відповідний момент, будемо всилі не тільки піднести повстання за свою власну державу, але й ту державу вдержати.

Тут в Америці не повинні ми допустити до якогось заломання нашої самостійницької державницької лінії. Тут не може бути місця для угодовців і льояльних горожан польської держави. Тут мусить жевріти боевий дух. А горнутися треба нам до таких орґанізацій, які цей дух піддержують.

Г. Білецький,
бувший стрілець У. Г. А., тепер в Шикаґо, Ілл.

КІНО В ЯПОНІЇ.

В Японії є 1,270 кінематографів. Кіно-студії випустили за останній (1930) рік 718 фільм, одначе ця скількість не заспокоїла запотребовання ринку. Тому треба ввозити й фільми із закордону, переважно американські.

Велике поширення фільм у Японії вплинуло на домашнє життя. Цей вплив виявився не лише у звичаях, а і в театрі, літературі, малярстві, музиці. Самособою, що виринуло гостре питання цензури. Правила цензури появилися в 1925. році як декрет міністра внутрішніх справ.

Міністер урядує безапеляційно. То катеґорично забороняє висвітлювати фільму, то рішає без обмежень, то змінює цілі сцени. Міністер так зясовує своє завдання: „Щоби рішити, чи підлягає фільма цензурі, я питаю себе, чи можу я глядіти на цей образ у присутности інших людей, головно жінок. Коли так, я позволяю висвітлювати фільму, коли ні, забороняю. І стільки. Більше мені не треба".

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Для Рідної Школи.

З огляду на страшне безробіття та економічну крізу в Злучених Державах наше рідне шкільництво, яке жило і за „добрих" часів дуже кволо, тепер підупало ще більше.

Жаль і розпука огортає батьків, опікунів і учителів, глядіти на повільне завмирання рідного шкільництва, яке здвигнено з таким великим трудом і посвятою. Чейже не треба згадувати, яку саме ролю відограє „Рідна Школа" для нашої еміґрації тут на землях Вашинґтона. Бо без плекання рідної мови, пісні, звичаїв і обичаїв, краси і культури української, нашої історії і наших славних традицій між нашою молодю, вона цілком певно відірветься дуже скоро від рідного українського пня та загине в морі чужинців, не приносячи тим ні їм ні нам хісна. Виховання щирих патріотів, розумних і вірних оборонців українського імени між чужинцями й вірних представників української еміґрації, це наше завдання яке годі виконати без рідної школи.

Рідне шкільництво повинно стояти у нас на першому місці наших завдань і коли воно тепер з причини страшної крізи ледво дише, то ми повинні доложити усіх старань, щоби воно не тільки не впало, але щоб процвітало на славу українського слова. Значіння рідної школи зрозуміла українська ґромада в Дітройт-Гемтремк, Міш., і постановила піддержати її виставою чудової штуки **„За Немань іду"**.

Згадана вистава відбудеться дня 17-го травня 1931. в год. 7.30 вечером у салі **„Української Хати"**, при Ґрейлінґ вулиці. У виставі візьмуть участь наші найкращі театральні сили. Тому на цій виставі не повинно забракнути ані одної людини, яка почувається членом української громади та яка розуміє ціль рідного шкільництва і його ролю в нашому життю.

За комітет допомоги рідному шкільництву:
Іван Крупка,
Михайло Черній.

ПРИСКОРЮВАННЯ ДОЗРІВАННЯ ОВОЧІВ.

Визначні французські фаховці займаються справою, як практично використати прикмети деяких ґазів, головно етилену, для штучного дозрівання овочів і городовини. Вже вдалося доказати, що бараболі, грушки, сливки, ананаси, банани, мельони, помідори і салєри достигають скоро і знаменито завдяки етиленові. Цей ґаз не шкодить людському здоровлю, не вибухає і є недорогий. Один шестистінний метер можна випродукувати за яких 25—30 центів, а скількість ця вистарчає для виплекання цілого ваґону недостиглих овочів. Практика виказала, що ні люди, заняті при такій роботі, ні овочі не потерпіли під ніяким оглядом. Зовсім ще зелені банани, замкнені в інспектових кльошах з етиленом, достигали до 48 годин, при чому температура не перевищала 20 степенів Цельзія. Ця метода має ще одну добру прикмету: позволяє вона перевозити недостиґлі овочі, що при дальших транспортах легко псуються. Вчасні приморозки варять також овочі й городовину. Коли ж їх зібрати завчасу і піддати ґазовому „дозріванню", то і цю небезпеку можна усунути. А знане є, які нераз великі втрати спричинюють приморозки.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА.